

SLOVENŠČINA V OBLAKU

Samostojni delovni zvezek za slovenščino v 6. razredu osnovne šole
VRSTE BESED

6

SAMOSTOJNI DELOVNI ZVEZEK – VSEBINA ZA ZADNJO TRETJINO ŠOLSKEGA LETA

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

Z dostopom
do interaktivne
oblike

www.iRokusPlus.si

ROKUS

Klett

Vesna Kumer, Črt Močivnik, Mojca Smolej, Tomaž Konciliya

SLOVENŠČINA V OBLAKU

Samostojni delovni zvezek za slovenščino v 6. razredu osnovne šole

VRSTE BESED

6

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

Rešitve nalog so objavljene na spletnih straneh
www.devetletka.net/gradiva/slovenscina in
www.iRokusPlus.si.

Vesna Kumer, Črt Močivnik, dr. Mojca Smolej, Tomaž Koncilijs

Slovenščina v oblaku

Samostojni delovni zvezek za slovenščino v 6. razredu osnovne šole

VRSTE BESED

Urednica: Andreja Ponikvar

Strokovni pregled: Dragica Kapko, dr. Mojca Stritar Kučuk

Ilustracije: Mojca Krajnc/Umer, d. o. o.

Fotografije: Shutterstock in drugi viri (natančen seznam je na koncu gradiva)

Seznam sodelujočih evalvatorjev je naveden na 2. strani ovitka.

knjigar**Na**.com

Vse knjige in dodatna gradiva Založbe Rokus Klett
dobite tudi na naslovu www.knjigarna.com.

© Založba Rokus Klett, d. o. o. (2016). Vse pravice pridržane.

Brez pisnega dovoljenja založnika je prepovedano reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava in druga uporaba avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnemkoli obsegu ali postopku, kot tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranitev v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih od 46. do 57. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

Založba Rokus Klett, d. o. o.
Stegne 9 b, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 513 46 00
E-pošta: rokus@rokus-klett.si
www.rokus-klett.si

Kazalo

VRSTE BESED

Samostalnik	
Osebni zaimек	
Pridevnik	
Glagol	45
Števnik	61
Prislov	71
Z znanjem nad oblake	79

LEGENDA

naloge, ki spodbujajo uporabo pripomočkov:
slovarja, pravopisa, enciklopedije, zemljevida,
spleta ...

zahtevnejše naloge, ki spodbujajo k poglobljenemu
razmišljanju in raziskovanju

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

Okrajšave

sam.	samostalnik
m. sp.	moški spol
ž. sp.	ženski spol
sr. sp.	srednji spol
ed.	ednina
dv.	dvojina
mn.	množina
im.	imenovalnik
rod.	rodilnik
daj.	dajalnik
tož.	tožilnik
mest.	mestnik
or.	orodnik
os. zaim.	osebni zaimék
prid.	pridevnik
glag.	glagol
1. os.	prva oseba
2. os.	druga oseba
3. os.	tretja oseba
sed.	sedanjik
pret.	preteklik
prih.	prihodnjik
nedol.	nedoločnik
nam.	namenilnik
štev.	števnik
prisl.	prislov

ipd.	in podobno
itn.	in tako naprej
npr.	na primer
oz.	oziroma
t. i.	tako imenovani
tj.	to je

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

OSEBA

1. **OSEBA:** kolesarim
2. **OSEBA:** kolesariš
3. **OSEBA:** kolesari

ŠTEVILO

- EDNINA:** kolesarim
DVOJINA: kolesariva
MNOŽINA: kolesarimo

GLAGOL

izraža dejanje, dogajanje

ČAS

- SEDANJIK:** kolesarim
PRETEKLIK: kolesaril sem
PRIHODNJIK: kolesaril bom

NEOSEBNI GLAGOLSKI OBLIKI

- NEDOLOČNIK:** kolesariti, teči
NAMENILNIK: kolesarit, teč

V času zaprtja vzgojnih in šolskih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske kopije tega gradiva izjemoma dovoljeno.

- Ali rad/-a potuješ? Kje vse si že bil/-a?
- Spomni se svojih najboljših počitnic. Pripoveduj, kako je bilo.
- Ali se rad/-a voziš s kolesom? Ali si že bil/-a kdaj na daljšem kolesarjenju?

Kolesarjenje po Porečanki

Železniška proga med Trstom in Porečem (123 km) je začela delovati 1. aprila 1902. Zgradili so jo v danes nepredstavljivo kratkem času – v zgolj dveh letih. Morali so zgraditi osem predorov (najdaljši je tisti med Strunjanom in Portorožem), enajst mostov, šest viaduktov in številne železniške postaje, skladišča, oskrbovalnice z vodo, nasipe ... Takšna proga bi bila še za današnjo tehnologijo hud zalogaj. Tako je zaživela železniška proga, ki jo danes poznamo pod imenom Porečanka (italijansko Parenzana). Povezovala je 33 istrskih krajev od Trsta do Poreča in je bila speljana na območju treh današnjih držav: Italije, Slovenije in Hrvaške. Leta 1935 je proga nehala obratovati. Tire so nameravali odpeljati v Afriko, a se je ladja z njimi vred potopila sredi Sredozemlja.

Danes je po progi speljana čudovita kolesarska pot, ena najlepših v Srednji Evropi, a zanjo vedo le redki kolesarji. Če niste ljubitelj kolesarjenja, se lahko odpravite raziskovat peš. Ob poti so številne turistične zanimivosti: od Evfrazijeve bazilike v Poreču, astronomske opazovalnice v Višnjanu in kraške jame Baredine, muzeja Parenzane v Livadah in Izoli do solinarskega muzeja v Sečovljah. Ob poti je postavljenih več starih lokomotiv, v Trstu pa je železniški muzej. Z razglednih točk lahko uživate v pogledu na prelepo pokrajino.

Največja pomanjkljivost Porečanke je slaba označba informacijskih točk, a to pohodnikov in kolesarjev ne odvrne od raziskovanja istrske dediščine. V istrskih občinah so se dogovorili, da bodo skupaj uredili pohodniške in kolesarske poti.

1. S katerim namenom je pisec tvoril besedilo *Kolesarjenje po Porečanki*?

Kje bi lahko bilo objavljeno to besedilo: v učbeniku, turistični zbirki, leksikonu, na spletu ...?

2. Koliko odstavkov ima izhodiščno besedilo?

Predlagaj naslov za posamezni odstavek.

1. odstavek: _____

2. odstavek: _____

3. odstavek: _____

3. Odgovori na vprašanja.

a) Kaj je bila Porečanka nekoč?

b) Kaj se je zgodilo 1. aprila 1902?

c) Kaj se dogaja na Porečanki danes?

4. S ✓ označi vprašanja, na katera izveš odgovor v izhodiščnem besedilu. Napiši tudi, v katerem odstavku je odgovor.

	ODGOVOR JE V BESEDILU	ODSTAVEK
Kako dolga je bila proga med Trstom in Porečem?		
Ali so danes na Porečanki še železniški tiri?		
Katera turistična znamenitost ob poti je najbolj obiskana?		
Kdo je bil pobudnik ureditve opuščene trase?		
Ali kolesarji kljub slabim označbam informacijskih točk raziskujejo istrsko dediščino?		

5. S pomočjo *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* pojasni pomen besed iz izhodiščnega besedila.

a) viadukt: _____

b) bazilika: _____

c) dediščina: _____

Katera beseda ima več pomenov? _____

Kako imenujemo takšne besede? _____

6. Oglej si zemljevid pod izhodiščnim besedilom.

Kaj je na zemljevidu označeno z rdečo črto? _____

Po katerem delu Slovenije poteka Porečanka? _____

Predstavlja si, da boš kolesaril/-a po Porečanki od Strunjana do Grožnjana. Po katerem vrstnem redu boš kolesaril/-a skozi naslednje kraje: Sečovlje, Lucija, Buje, Savudrija? Napiši jih v ustreznem zapovrstju.

Gotovo kdaj komu pripoveduješ, kaj se je zgodilo v šoli, kaj si delal/-a popoldne, kaj boste delali na morju, kaj sta s prijateljem počela, kaj se dogaja ... Pri tem uporabljaš besede, ki poimenujejo dejanje ali dogajanje, npr. pisali smo, učil sem se, plavali bomo, kolesarila sva, bojim se, grmi, dežuje ... Čas je, da spoznaš novo besedno vrsto, brez katere je skoraj nemogoče tvoriti povedi.

7. Manjkajoče dele spodnjih povedi poišči v izhodiščnem besedilu.

a) _____ jo v danes nepredstavljivo kratkem času – v zgolj dveh letih.

b) _____ 33 istrskih krajev od Trsta do Poreča.

c) Z razglednih točk lahko _____ v pogledu na prelepo pokrajino.

č) Skupaj _____ pohodniške in kolesarske poti.

Izberi.

Vstavljene besede poimenujejo *bitja, stvari in pojme/dejanje in dogajanje*.

Besede, ki poimenujejo **dejanje** ali **dogajanje**, so **glagoli**, npr. *Porečanko so zgradili v kratkem času.*

Tako kot samostalniki in pridevniki tudi glagoli spreminjajo obliko. Spreminjanje glagolskih oblik imenujemo **sprejanje**. Pri tem se spreminja **končnica** glagola, npr. *hodi-m, hodi-š, hodi-ø, hodi-va.*

Glagolu lahko določimo:

- **osebo:** 1., 2. in 3. oseba (npr. *hodim, hodiš, hodi*);
- **število:** ednina, dvojina in množina (npr. *hodim, hodiva, hodimo*);
- **čas:** sedanjik, preteklik in prihodnjik (npr. *hodim, sem hodil, bom hodil*).

8. Podčrtaj glagole.

kolesarim, proga, Poreč, hodijo, največja, astronomske, zgradiva, železniška, tečeta, triintrideset, postavljate, muzej, dve, slaba

9. Podčrtanim glagolom določi osebo in število, kot kaže primer.

Na kolesarjenje gremo primerno opremljeni.

oseba: 1. število: mn.

a) S prijateljem vedno iščeva nove kolesarske poti.

oseba: _____ število: _____

b) Kolesar na začetku skupine narekuje tempo kolesarjenja.

oseba: _____ število: _____

c) Peter in Tine, ali imata dovolj vode?

oseba: _____ število: _____

č) Ob poti opazujemo turistične znamenitosti.

oseba: _____ število: _____

Še enkrat preberi povedi, in sicer brez podčrtanih glagolov. Ali so povedi še vedno smiselne?

V razredu se pogovorite o vlogi glagola v povedi.

10. Glagole iz povedi prepisi v preglednico ter jim določi osebo in število.

Turisti uživajo ob pogledih na lepo pokrajino.

S sabo vzamemo zadostne količine vode in hrane.

Brata Pevc vsak dan trenirata in se pripravljata na novo sezono.

Kako pogosto se ukvarjaš s športom?

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO

11. Preberi povedi.

- Železniško progo so gradili dve leti.
- Železniško progo gradijo dve leti.
- Železniško progo bodo gradili dve leti.

Primerjaj podčrtane glagole. Kaj ugotoviš?

SEDANJIK

Sedanjik izraža dejanje v sedanjosti, npr. *Uživате lahko v pogledu na prelepo pokrajino.*

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA	hodim	hodiva	hodimo
2. OSEBA	hodiš	hodita	hodite
3. OSEBA	hodi	hodita	hodijo

Glagol *biti* ima v sedanjiku naslednje glagolske oblike: *sem, si, je, sva, sta, sta, smo, ste, so.*

Pri spreganju si lahko pomagaš z osebnimi zaimki.

12. Spregaj glagol *kolesariti* v sedanjiku.

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA			
2. OSEBA			
3. OSEBA			

13. Izberi ustrezno obliko glagola *iti* v sedanjiku in jo vstavi.

grem, greš, gre, greva, gresta, gresta, gremo, greste, gredo

- a) Mitja _____ po pouku v glasbeno šolo.
 b) Mi _____ vsak mesec v kino.
 c) Moji stari starši _____ v toplice.
 č) Manca, a _____ medve danes skupaj na kosilo?
 d) Sara in Špela _____ popoldne na trening plavanja.
 e) Ali _____ tudi vedve v šolo v naravi?
 f) Kam _____ vi letos na morje?
 g) A _____ ti danes peš domov?
 h) Jaz _____ k babici. Pa ti?

14. Spregaj glagole *jesti*, *vedeti* in *povedati* v sedanjiku.

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA			
2. OSEBA			<i>jeste</i>
3. OSEBA			

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA			
2. OSEBA		<i>vesta</i>	
3. OSEBA			

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA		<i>poveva</i>	
2. OSEBA			
3. OSEBA			

Oglej si končnice teh glagolov za 2. in 3. osebo dvojine ter 2. osebo množine. Kaj ugotoviš?

15. Iz niza besed tvori povedi v sedanjiku.

a) mi, učite se, o, glagol

b) onidve, biti, prijazen, sošolka

c) vi, dati, pes, svež, voda

č) Miha in Jakob, jesti, juha

PRETEKLIK

Preteklik izraža dejanje v preteklosti, npr. *Železniška proga je včasih povezovala 33 istrskih krajev.*

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA	sem hodil	sva hodila	smo hodili
2. OSEBA	si hodil	sta hodila	ste hodili
3. OSEBA	je hodil	sta hodila	so hodili

Glagol *biti* se v pretekliku sprega podobno kot drugi glagoli, npr. *sem bil, si bil, je bil, sva bila, sta bila, sta bila, smo bili, ste bili, so bili.*

PRIHODNJK

Prihodnjik izraža dejanje v prihodnosti, npr. *Skupaj bodo uredili pohodniške in kolesarske poti.*

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA	bom hodil	bova hodila	bomo hodili
2. OSEBA	boš hodil	bosta hodila	boste hodili
3. OSEBA	bo hodil	bosta hodila	bodo/bojo hodili

V prihodnjiku ima glagol *biti* oblike: *bom, boš, bo, bova, bosta, bosta, bomo, boste, bodo/bojo.*

16. Povedi postavi v preteklik in prihodnjik.

a) Na kolesarsko pot se odpraviva v začetku avgusta.

b) Svoje vtise napišemo v dnevnik.

c) Na nekdanji železniški progi je kolesarska pot.

č) Vsak dan pretečem vsaj dva kilometra.

17. V povedih podčrtaj glagole.

- Železniško progo so gradili dve leti.
- Proga povezuje veliko krajev v Istri.
- O Porečanki sem izvedel veliko novega.
- Za domačo nalogo bom poiskal informacije o kolesarskih poteh po Sloveniji.
- Včeraj so se na sestanku dogovorili, da bodo krajani uredili pohodniške in kolesarske poti.
- Domačini se pogosto sprehajajo po Porečanki.
- Pravijo, da bo jutri deževalo.

V povedih opazuj število podčrtanih besed. Ali si v vseh povedih podčrtal/-a enako število besed?

Kaj ugotoviš? _____

Ali je prav
jutri bom bil doma?

Ne. Pravilno je
jutri bom doma.

18. Spregaj glagola *najti* in *vedeti* v pretekliku ter glagol *jesti* v prihodnjiku.

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA	<i>sem našel</i>		
2. OSEBA			
3. OSEBA			

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA		<i>sva vedela</i>	
2. OSEBA			
3. OSEBA			

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
1. OSEBA			
2. OSEBA			<i>boste jedli</i>
3. OSEBA			

V pretekliku in prihodnjiku so glagolske oblike za ženski in srednji spol drugačne kot za moški spol.

	EDNINA	DVOJINA	MNOŽINA
MOŠKI SPOL	Sošolec <u>je šel</u> v kino.	Sošolca <u>sta šla</u> v kino.	Sošolci <u>so šli</u> v kino.
ŽENSKI SPOL	Sošolka <u>je šla</u> v kino.	Sošolki <u>sta šli</u> v kino.	Sošolke <u>so šle</u> v kino.
SREDNJI SPOL	Dekle <u>je šlo</u> v kino.	Dekleti <u>sta šli</u> v kino.	Dekleta <u>so šla</u> v kino.

19. Glagole v oklepajih postavi v ustrezno obliko.

- a) Lani _____ Nina _____ (trenirati) kar tri različne športne discipline.
- b) S športom _____ dandanes _____ (ukvarjati se) veliko mladih.
- c) S kolesarjenja po Istri _____ oče in mama _____ (vrniti se) pred dvema tednoma.
- č) Neja in Sara _____ prihodnji mesec _____ (pripravljati se) na maraton.
- d) Kako trenutno _____ (potekati) vajine priprave na triatlon?
- e) Prejšnjo nedeljo _____ organizatorji zaradi slabega vremena _____ (odpovedati) vzpon na Triglav.

- f) Jutri _____ (biti) lepo vreme.
- g) Včeraj _____ Petra in Mojca _____ (pogovarjati se) o počitnicah.
- h) Brat _____ prihodnje leto _____ (potovati) po Afriki.
- i) Ali _____ tvoji sošolki jutri _____ (najti) pot do nas?
- j) Tina, a _____ že _____ (pojesti) kosilo?
- k) Jaz sploh _____ (vedeti), da si bila bolna.
- l) Oprostite, gospod, a nama _____ (povedati), kako najhitreje
_____ (priti) do železniške postaje?

20. Glagole razvrsti glede na število.

peče, sva hodila, bomo plavali, sem se sprehajal, ležita, bosta, so povedali, je bila, greva, igrajo, je, so našli, bo, bova plezala

GLAGOLI
V EDNINI

GLAGOLI
V DVOJINI

GLAGOLI
V MNOŽINI

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

21. Iz povedi izpiši glagole ter jim določi osebo, število in čas.

- a) Tako je zaživela železniška proga Porečanka.
- b) S sošolcem bova prekolesarila slovenski del Porečanke.
- c) V istrskih občinah so se dogovorili za skupno urejanje pohodniške in kolesarske poti.
- č) Kolesarji opisujejo pot kot eno od najlepših v Evropi.
- d) Če niste ljubitelj kolesarjenja, vam priporočamo, da se tja odpravite peš.

GLAGOL	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS

Oglej si izpisane glagole in ugotovi, ali naslednje trditve držijo.

- a) Dve glagolski obliki sta v preteklem času. DA NE
- b) Največ glagolskih oblik je v 1. osebi. DA NE
- c) Dve glagolski obliki sta v množini, po ena pa v dvojini in ednini. DA NE

Glagole običajno **zanikamo** z nikalnico *ne*, npr. *Teti ne bom poslal pisma*. Nikalnico pišemo ločeno od glagola. Obstajajo izjeme: *nisem, nimam, nočem*.

Teti nisem poslal pisma.

Danes nimam časa.

Nočem še domov.

Samostalnik v tožilniku dobi ob zanikanju povedi obliko v rodilniku.

Teti sem poslal pismo. (tož.) → *Teti nisem poslal pisma.* (rod.)

22. Zanikaj glagole in napiši nove povedi.

- a) O kolesarski poti vem veliko.

- b) Na morju sva kolesarila.

- c) Naslednje leto bo sodeloval na maratonu.

č) Govorila je o svojih poletnih doživetjih.

23. Zanimaj glagole in napiši nove povedi.

a) Imam starejšo sestro.

b) Opazovala bova turistične zanimivosti.

c) Kupili so mu novo kolo.

č) Napisala je dolgo besedilo.

d) Postavili so informacijske točke.

Primerjaj samostalnike v danih povedih s samostalniki v zanikanih povedih. Kaj ugotoviš?

24. Preberi besedilo.

Na začetku počitnic bom šel v kolesarski center **kupit** novo kolo. Z njim se bom odpravil **kolesarit** na Primorsko. Kondicijski pripravi moram **nameniti** dovolj časa. Porečanko želim **prekolesariti** v enem dnevu, zato ne bom smel **delati** predolгих postankov.

Oglej si krepko označene besede. Ali so te besede glagoli? _____

Ali jim lahko določiš osebo, število in čas? _____

Podčrtaj še ostale glagole v povedih. Nato iz povedi izpiši podčrtane glagole in krepko označene besede, kot kaže primer.

bom šel kupit,

Poznamo dve obliki glagolov:

- **osebne glagolske oblike**, ki jim lahko določimo osebo, npr. *kolesarim*;
- **neosebne glagolske oblike**, ki jim osebe ne moremo določiti, npr. *kolesariti, reči*.

Nedoločnik je neosebna glagolska oblika, ki se konča na **-ti** (npr. *kolesariti*) ali **-či** (npr. *striči*). Uporabljamo ga z drugimi glagoli (npr. *moram pogledati, hočem pokazati, začel je teči*) in v nekaterih besednih zvezah (npr. *treba je znati, lepo je živeti*).

Namenilnik je neosebna glagolska oblika na **-t** ali **-č**, ki jo uporabljamo ob **glagolih premikanja** (npr. *grem teč, odpravil se je pogledat, prišel bo delat*). Glagoli premikanja so npr. *iti, priti, oditi, odpraviti se, teči, nesti, hiteti*.

25. Podčrtaj ustrezno neosebno glagolsko obliko.

Če bo ponoči začelo *deževati/deževat*, bomo šli *kolesariti/kolesarit* naslednji vikend. Deževno soboto bomo izkoristili za ogled tekme in se odpravili *navijati/navijat* za naše rokometase, ki bodo ponovno začeli *igrati/igrat* v prvi slovenski ligi. Tekme naših fantov si pride *ogledati/ogledat* ogromno navijačev, zato bo vzdušje v dvorani enkratno. Z našim športnim navijanjem jim *moramo pomagati/pomagat* do zmage.

26. Podčrtaj glagole, nato jih razvrsti v preglednico.

Vrsto let sem vsako poletje mesec dni preživel na Cerkljanskem. Mladi fantje smo želeli *kolesariti* ves dan, vendar zaradi dela na kmetiji ni bilo veliko časa. Večkrat na teden smo pred večerjo skočili na kolo in opravili vzpon na Šebrelje, dolg le štiri kilometre, vendar strm od začetka do konca. Kmalu sem privarčeval za novo gorsko kolo in z njim osvojil znane slovenske turistične točke. Mikalo pa me je iti še kam dlje in tako sem se podal na pot čez dolomitske prelaze, kamor se je nekoč odpravil *kolesarit* tudi moj oče.

OSEBNA GLAGOLSKA OBLIKA	NEOSEBNA GLAGOLSKA OBLIKA

27. Namesto osebnih glagolskih oblik v oklepajih vstavi ustrezno neosebno glagolsko obliko in jo poimenuj, kot kaže primer.

Zjutraj moram (pošljem) sporočilo.

Zjutraj moram poslati sporočilo.

nedoločnik

- a) Prišel sem _____ (poslovim se), ker odhajam. _____
- b) V torek pridem _____ (popravim) tvoje kolo. _____
- c) Jutri začnem _____ (pakiram). _____
- č) Proti večeru bom šel _____ (pogledam), kje je začetek poti. _____
- d) Danes sem želel _____ (odgovorim) na sporočilo. _____
- e) Skrbim za kondicijo, zato grem popoldne _____ (tečem). _____
- f) Učitelj je hotel _____ (preverim) moje znanje o glagolu. _____
- g) Z očetom greva _____ (kupim) primerno kolesarsko opremo. _____
- h) Za kolesarski maraton si je moral _____ (sposodim) kolo. _____
- i) Otroci so stekli _____ (pogledam), kdo je pred vrati. _____
- j) Oče je o razbiti šipi stopil _____ (povprašam) še sosede. _____

Obkroži glagole premikanja in opazuj neosebne glagolske oblike, ki jim sledijo. Kaj ugotoviš?

28. Iz povedi izpiši namenilnika.

Če niste ljubitelj kolesarjenja, se lahko odpravite teč ali zgolj raziskovat.

Namenilnika spremeni v nedoločnika.

Nedoločnika uporabi v smiselnih povedih.

29. S sošolcem/sošolko ustvarita strip z naslovom *Nepozabne počitnice*. V njem uporabita spodnje glagole. Lahko jih upodobita ali uporabita v povedih ob sličicah.

30. Razdelite se v manjše skupine. Prelistajte samostojni delovni zvezek od str. 45 do 60. Pogovorite se, kaj ste se naučili v tej učni enoti.

Vsaka skupina naj sestavi tri naloge za pisno preverjanje znanja o glagolu. Pripravite tudi rešitve. Združite vse naloge in jih rešite. Na koncu v razredu poročajte o rezultatih.

ALI VEŠ?

Besedo *glagol* smo Slovenci prevzeli iz ruščine. V angleščini se glagolu reče *verb*, v nemščini *das Verb*. Tako angleški kot nemški izraz izvirata iz latinske besede *verbum*, ki pomeni *beseda*.

GLAVNI ŠTEVNIKI

Koliko?

66 – šestinšestdeset

253 – dvestotriinpetdeset

2012 – dva tisoč dvanajst

ŠTEVNIK

pomenjuje števila

VRSTILNI ŠTEVNIKI

Kateri?

66. – šestinšestdeseti

253. – dvestotriinpetdeseti

2012. – dvatisočdvanajsti

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, skeniranje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

- Morda veš, s kolikšne višine si je že upal skočiti človek? Poskusi uganiti približno številko.
- Oglej si fotografijo ob spodnjem besedilu. Ob kateri priložnosti je nastala? Kako to veš?
- Preberi besedilo. Če med branjem naletiš na besedo, ki je ne razumeš, si lahko pomagaš s slovarčkom pod besedilom.

BEREMO IN RAZISKUJEMO

Veliki podvig neustrašnega Felixa

Felix Baumgartner na podelitvi nagrade za športnika leta

Felix Baumgartner ali neustrašni Felix je 14. 10. 2012 uspešno skočil z višine skoraj 39.045 metrov in podrl kar tri rekorde: rekord skoka z najvišje višine, je prvi človek, ki mu je uspelo prebiti zvočni zid, hkrati pa je bil njegov prosti pad najhitrejši. Želel je doseči tudi nov rekord za najdaljši prosti pad, vendar se je njegovo padalo žal odprlo 15 sekund prehitro. Felix je ob pristanku na Twitterju zapisal: „Misija končana.“ Za uspešen podvig mu je čestitala tudi NASA, prenos v živo pa je spremljalo sedem milijonov ljudi.

43-letni ekstremni športnik je do omenjene višine potoval dve uri in dvajset minut. Na zeleno višino je letel v kapsuli, pritrjeni na helijev balon s prostornino 850.000 kubičnih metrov. Skočil je lahko zato, ker vetrovi niso preseglili hitrosti 3,2 kilometra na uro. Po uravnavanju pritiska v obleki in komori je naposled odprl vrata in skočil. Po približno 30 sekundah mu je uspelo doseči hitrost več kot 1100 kilometrov na uro in tako prebiti zvočni zid. Baumgartner se je kasneje obrnil na glavo in poletel proti površju Zemlje, po 4 minutah in 19 sekundah pa je na višini 1500 metrov odprl padalo ter uspešno pristal.

Baumgartner je dosegel hitrost 1342 kilometrov na uro in s tem hitrost zvoka na tisti višini. Prejšnji svetovni rekord v prostem padu je imel Američan Joe Kittinger, ki je z višine 31 kilometrov leta 1960 zdrvel proti Zemlji s hitrostjo 988 kilometrov na uro.

prebiti zvočni zid – biti hitrejši od zvoka
prosti pad – padanje telesa proti tlom zaradi delovanja teže
kapsula – del vesoljske ladje brez motorja
helijev balon – s plinom napolnjen balon, ki je lažji od zraka
komora – dobro zaprt prostor

1. V besedilu je nekaj tujih imen. Ali jih znaš prebrati? Za pomoč lahko prosiš učitelja/učiteljico tujega jezika.

2. Izberi pravilne odgovore.

O kom govori izhodiščno besedilo?

- O strašnem rekorderju.
- O človeku, ki je skočil z višine več kot 40.000 metrov.
- O ekstremnem športniku.

Zakaj Felix Baumgartner ni postavil novega rekorda za najdaljši prosti pad?

- Ker padalo ni ostalo dovolj časa zaprto.
- Ker je bila misija že končana.
- Ker je bil njegov prosti pad najhitrejši.

S čim je Felix Baumgartner letel navzgor?

- Z letalom, pritrjenim na helijev balon.
- S padalom, pritrjenim na helijev balon.
- S kapsulo, pritrjeno na helijev balon.

Po koliko letih smo dobili nov svetovni rekord v prostem padu?

- Po več kot šestdesetih.
- Po dvainpetdesetih.
- Po sto dvainpetdesetih.

3. Smiselno poveži dele povedi na levi in desni strani. Dve možnosti na desni sta odveč.

Felixu Baumgartnerju bi lahko rekli
Oktobra 2012 je želel podreti
Rekord za najdaljši prosti pad se mu ni posrečil
Med drugim je moral paziti na

zaradi uravnavanja pritiska v obleki.
tudi neustrašni Felix.
kar štiri rekorde.
jakost vetra.
zvočni zid.
zaradi prehitro odprtega padala.

4. kateri podatki iz izhodiščnega besedila se ti zdijo najzanimivejši?

5. Na spletu poišči in si oglej posnetek skoka Felixa Baumgartnerja.

6. Ponovno preberi izhodiščno besedilo. Napiši čim krajše odgovore na vprašanja.

- Katerega leta je Baumgartnerju uspel rekordni podvig?

- Koliko rekordov je dosegel?

- Koliko ljudi je gledalo neposredni prenos njegovega skoka?

- Koliko je bil Felix star ob svojem podvigu?

- Koliko časa je potreboval za pot navzgor?

- Koliko je znašala prostornina helijevega balona?

f) Koliko časa je prosto padal?

g) Na kolikšni višini je odprl padalo?

7. Katera vprašalnica se najpogosteje pojavlja v vprašanjih iz 6. naloge?

Ali si odgovore napisal/-a z besedami ali s števkami?

Katero vrsto besed si uporabil/-a v odgovorih?

S števili se najpogosteje srečujemo pri matematiki, neločljivo pa so povezana tudi s športom in najrazličnejšimi dosežki, kot je na primer rekordni Baumgartnerjev skok z višine več kot 39 kilometrov. To je več kot 13 višin najvišje slovenske gore. V življenju nas številke spremljajo na vsakem koraku, tudi pri slovenščini, le da jih tu malo drugače imenujemo. Se spomnite, kako?

Izrazi, ki poimenujejo števila, so **števniki**. Pišemo jih s številkami (npr. 30, 1100, 12.) ali z besedami (npr. trideset, tisoč sto, dvanajsti).

Števila do 99 pišemo skupaj. Kaj pa stotice?

8. Iz odlomka izpiši vse števnik. Napiši jih s številko.

Felix Baumgartner je 14. 10. 2012 uspešno skočil z višine skoraj 39.045 metrov in podrl kar tri rekorde: rekord skoka z najvišje višine, je prvi človek, ki mu je uspelo prebiti zvočni zid, hkrati pa je bil njegov prosti pad najhitrejši. Želel je doseči tudi nov rekord za najdaljši prosti pad, vendar se je njegovo padalo žal odprlo 15 sekund prehitro. Felix je ob pristanku na Twitterju zapisal, da je misija končana. Za uspešen podvig mu je čestitala tudi NASA, prenos v živo pa je spremljalo sedem milijonov ljudi.

V čem se zapisi zgornjih števnikov, zapisanih s številko, razlikujejo?

Z **glavnimi števnik** poimenujemo količino (npr. *petnajst*). Po njih se vprašamo z vprašalnico *koliko*. Glavne števnik do sto in stotice pišemo skupaj (npr. *dvainštirideset*, *tristo*), ostale pa narazen (npr. *tisoč sto petdeset*). Pri zapisu z besedo posamezne besede „zlepimo“:

šest + *sto* → *šeststo*

devet + *in* + *devet* + *deset* → *devetindevetdeset*

Z **vrstilnimi števnik** poimenujemo zapovrstje, npr. *prvi*. Po njih se vprašamo z vprašalnicami *kateri*, *katera*, *katero*. Kadar vrstilne števnik zapisujemo s številkami, za njimi stoji pika (npr. 658.). Kadar jih zapisujemo z besedo, jih vedno pišemo skupaj (npr. *šeststooseminpetdeseti*).

9. Števnike iz 8. naloge razvrsti v preglednico. Napiši jih z besedami.

GLAVNI ŠTEVNIKI	VRSTILNI ŠTEVNIKI

10. Števnike napiši z besedami.

3. _____
- 4 _____
43. _____
99. _____
- 101 _____
101. _____
- 195 _____
- 600 _____
- 2017 _____
- 20 500 _____
- 364 158 _____
- _____
- 1 000 000 _____

V čem se razlikujeta zapisa glavnih in vrstilnih števnikov, napisanih z besedami?

11. Oglej si zapise števnikov z besedami. Ali so pravilni? Ustrezno popravi.

- a) tisoč tristodvainštirideset _____
- b) dvatisoč dvanajst _____
- c) tisoč devet sto šest deset _____
- č) stodeset _____
- d) tisoč tristo dva in štirideset _____
- e) dvamilijona tristo dvainšestdeset _____
- _____

12. Navedene primere napiši še drugače in jih uporabi v smiselnih povedih.

Napišemo lahko
triinštiridesetletni
ali pa 43-letni.

12-letni

5-minutna

50-metrsko

3-kilogramski

štirikratni

stodstotni

3-kratni

desetnadstropni

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

13. Sklanjaj besedne zveze *eno leto, dve leti, tri leta in pet let.*

im. _____
 rod. _____
 daj. _____
 tož. _____
 mest. *v enem letu* _____
 or. _____

im. _____
 rod. _____
 daj. _____
 tož. _____
 mest. _____
 or. *pred dvema letoma* _____

im. _____
 rod. _____
 daj. _____
 tož. *tri leta* _____
 mest. _____
 or. _____

im. _____
 rod. *petih let* _____
 daj. _____
 tož. _____
 mest. _____
 or. _____

Nekaj besednih zvez uporabi v svojih povedih. Napiši jih v zvezek.

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

14. Števnike in krajšave v oklepajih napiši z besedo.

Ekstremni športnik je na skoraj _____
 (40 000 m) višine prispel po _____ (2 h) in _____
 (20 min). Ob skoku mu je po _____ (30 s) uspelo doseči hitrost več kot
 _____ (1100 km/h).

15. Še enkrat preberi zadnji odstavek izhodiščnega besedila. Samostalnike pobarvaj z modro, glagole z rdečo, pridevnike pa z zeleno barvo. Števnike obkroži.

Baumgartner je dosegel hitrost 1342 kilometrov na uro in s tem hitrost zvoka na tisti višini. Prejšnji svetovni rekord v prostem padu je imel Američan Joe Kittinger, ki je z višine 31 kilometrov leta 1960 zdrvel proti Zemlji s hitrostjo 988 kilometrov na uro.

16. V razredu se pogovorite o razliki med izrazi številka, število, številka. Lahko si pomagate s Slovarjem slovenskega knjižnega jezika.

17. Na računalnik napiši sestavek o Petru Prevcu. Vanj vključi spodnje podatke in jih dopolni še z novjšimi, ki jih lahko poiščeš na spletu.

- 20. 9. 1992, najstarejši od petih otrok, dva brata, dve sestri
- pri devetih letih, 25-metrski skakalnik
- prvič slovenski športnik leta, 2013
- prva zmaga v svetovnem pokalu, 2014
- 250 m dolg skok, prvi skakalec, 2015
- svetovni prvak v smučarskih poletih in zmagovalec svetovnega pokala, 2016

Besedilo členi na smiselne odstavke. Razmisli, kaj boš napisal/-a v uvodu, kaj v jedru in kaj v zaključku. Pazi na pravilni zapis števnikov.

Besedilo pošlji učitelju/učiteljici po e-pošti in prosi za pregled. V e-sporočilu učitelja/učiteljico ustrezno nagovori, povej, kaj pošiljaš in zakaj. Na koncu ne pozabi na pozdrav in podpis.

18. Prelistaj samostojni delovni zvezek od str. 61 do 70. Razmisli, kaj si se naučil/-a o števniku. Ali misliš, da moraš svoje znanje še utrditi?

ALI VEŠ?

Števnike od 10 000 dalje lahko zaradi boljše preglednosti pišemo s presledkom ali piko, npr. 11 287 ali 11.287. V angleščini se uporablja vejica (11,287).

ČASOVNI

Kdaj?

poleti, včasih, zdaj, nikoli, zvečer

KRAJEVNI

Kje?

doma, tam, drugje

Kam?

domov, tja, drugam

PRISLOV

pojasnjuje kraj, čas, način
dejanja ali dogajanja

NAČINOVNI

Kako?

dobro, veselo, težko, mirno

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je funkcionalno skeniranje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

- Kakšno vreme ti je všeč? Imaš raje poletne ali zimske temperature?
- Kakšno vreme je danes? Na spletu poišči vremensko napoved za jutri in povej, kakšno vreme bo.
- Preberi naslov spodnjega besedila in si oglej fotografije ob njem. Kaj misliš, o čem bo besedilo govorilo?
- Besedilo preberi po posameznih odstavkih. Po vsakem odstavku razmisli, ali razumeš, o čem govori.
- Če katere besede ali besedne zveze iz besedila ne razumeš, si jo izpiši.

BEREMO IN RAZISKUJEMO

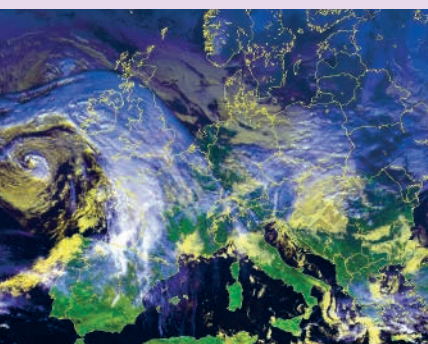
Vreme

Dež, sneg, veter, oblaki in sončna pripeka sestavljajo vreme na nekem območju ob določenem času. Vreme se lahko spreminja počasi ali hitro. To je odvisno od načina, kako se meja med toplimi in hladnimi zračnimi gmotami pomika okrog zemeljske oble. Kraji ob ekvatorju se močneje segrevajo, saj tam sonce sije bolj navpično na zemeljsko površje. Nad toplimi morji postanejo zračne gmote vlažne in tople. Ko se pomikajo nad celino, naletijo na gorovja, ob katerih se morajo dvigati. Pri tem se ohlajajo in voda iz njih izpade v obliki padavin. Ko se nato pomikajo naprej prek celine, je v njih le še malo vodne pare, zato prinašajo suho vreme.

Za nastanek dežja je vedno potrebno dviganje vlažnega zraka. V tropskih območjih, pa tudi pri nas v topli polovici leta, v pregretem in vlažnem ozračju nastajajo nevihtni oblaki. V njih se v močnem vzgorniku kapljice dvigajo in zadevajo druga ob drugo ter se združujejo. Ko se dvignejo dovolj visoko, začnejo zmrzovati, nanje pa primrzujejo tudi tam prisotni ledeni kristalčki. Ker je oblak toplejši od okolice, se zrak v njem dviga vse do višine okoli 15 km, kjer se dviganje zaustavi. Padavine, ki so mešanica snega, ledu in dežja, zato padejo iz oblaka. Nevihto pogosto spremljajo močan naliiv, vetrovni piš, strele, včasih pa tudi toča. Debelina točnih zrn v Evropi lahko doseže velikost kurjih jajc ali celo teniških žogic. Zaradi močnega vzgona zraka v nevihtnem oblaku in spremembe smeri vetra po višini se včasih oblikuje tornado. Zračni vrtinec lahko v premeru meri do 1 km in prepotuje do 100 km dolgo pot ter za sabo pušča veliko opustošenje. Pri nas so tornadi zelo redki, v Ameriki pa so pogostejši in močnejši. Tam lahko hitrost vetra v vrtincu doseže tudi do 500 km/h.

Nekoč so ljudje napovedovali vreme bodisi z opazovanjem neba ali vedenja živali, na katere vplivajo osnovne vremenske spremembe. Sodobno napovedovanje vremena temelji na številnih meritvah, tako pri tleh kot v višjih plasteh ozračja. Tudi satelitske meritve oblačnosti pomembno pripomorejo k natančnejšim vremenskim napovedim. Iz izmerjenih vrednosti vremenskih spremenljivk se s pomočjo računalniških simulacij lahko izračuna bodoče stanje ozračja do približno teden dni vnaprej.

zračna gmota – zrak s približno enako temperaturo, gostoto in vlago, ki se zadržuje nad večjim območjem
vzgornik – navpični zračni tok, usmerjen navzgor
vrtinec – spiralast tok vode ali zraka
opustošenje – razdejanje

1. Ali je izhodiščno besedilo po tvojem mnenju zahtevno za razumevanje? Zakaj?
Ktere besede ali besedne zveze se ti zdijo težke?
Ali najdeš razlago vseh teh besed v slovarčku pod besedilom?
Če besede, ki je nisi razumel/-a, v slovarčku ni, prosi učitelja/učiteljico, naj ti jo pojasni.
2. Kaj pomenijo izrazi iz izhodiščnega besedila? Poišči razlage v desnem stolpcu. Ustrezno poveži.

zemeljska obla	lijakast vihar ni vrtinec
ekvator	značilna zaobljena oblika Zemlje
vzgon zraka	namišljena črta, ki deli Zemljo na severno in južno poloblo
tornado	sila, ki nastane zaradi različne gostote toplega in hladnega zraka

3. Kaj prikazujejo fotografije ob besedilu?
V besedilu podčrtaj povedi ali dele povedi, ki omenjajo to, kar je prikazano na fotografijah.
4. Še enkrat preberi izhodiščno besedilo. O čem govori posamezni odstavek?

1. odstavek: _____

2. odstavek: _____

3. odstavek: _____

5. Kateri podatek iz besedila se ti zdi najzanimivejši?
6. Kje bi lahko bilo objavljeno izhodiščno besedilo?

Kje še lahko preberemo ali slišimo kaj o vremenu?

Čemu ljudje spremljamo vremensko napoved?

Ljudje se veliko pogovarjamo o vremenu. Ti pogovori lahko premostijo marsikatero zadrego in spletajo nova poznanstva. Nekoč so na podlagi izkušenj mnogih generacij nastajali vremenski pregovori, kot je npr. *V januarju toplo, v februarju hladno. Če je februarja pretoplo, bomo v aprilu za pečjo.* S pregovori so „napovedali“ vreme celo za več mesecev vnaprej. Mi pa bomo v povezavi z vremenom spoznavali novo besedno vrsto.

7. V povedih iz izhodiščnega besedila podčrtaj besede, po katerih se vprašaš z vprašalnicami *kako, kje, kdaj*.

- Vreme se spreminja počasi ali hitro.
- Tam lahko hitrost vetra v vrtincu doseže tudi do 50 km na uro.
- Nekoč so ljudje napovedovali vreme z opazovanjem neba ali vedenja živali.

Katera podčrtana beseda pojasnjuje kraj, katera čas in katera način?

Besede, ki pojasnjujejo kraj, čas in način dejanja ali dogajanja, so **prislovi**.

Poznamo naslednje vrste prislovov:

- **krajevni** (npr. *tukaj, tam, domov, zdoma, nikjer, ven, drugam*), po njih se vprašamo *kje, kam, kod*;
- **časovni** (npr. *včeraj, pojutrišnjem, pozimi, spomladi, zdaj, nikoli*), po njih se vprašamo *kdaj*;
- **načinovni** (npr. *dobro, težko, zlahka, natanko, zastonj*), po njih se vprašamo *kako*.

Prislovov ne moremo sklanjati ali spregati. Prav tako jim ne moremo določiti spola, števila in osebe.

8. Prislovom pripiši protipomenko. Napiši vprašalnico in prislovom določi vrsto, kot kaže primer.

<i>podnevi</i>	<u><i>ponoči</i></u>	<i>Kdaj?</i>	<i>časovni prislov</i>
a) počasi	_____	_____	_____
b) spredaj	_____	_____	_____
c) poleti	_____	_____	_____
č) tiho	_____	_____	_____
d) spodaj	_____	_____	_____
e) zdaj	_____	_____	_____
f) tu	_____	_____	_____
g) nikjer	_____	_____	_____
h) dopoldne	_____	_____	_____

9. V besedilu podčrtaj prislove. Izpiši jih v preglednico, pripiši vprašalnico in določi vrsto.

V ponedeljek se bo na zahodu postopno pooblačilo, popoldne se ponekod obeta tudi kakšna kaplja dežja. Drugod bo prevladovalo sončno vreme, sprva z meglo po nižinah. Zvečer bo začel pihati jugozahodnik. V torek bo v zahodnih in osrednjih krajih občasno deževalo.

PRISLOV	VPRAŠALNICA	VRSTA

10. Razdelite se v manjše skupine. Napišite čim več prislovov. Zmaga skupina z največ prislovi.

KRAJEVNI
PRISLOVI

ČASOVNI
PRISLOVI

NAČINOVNI
PRISLOVI

11. S pomočjo vprašalnice določi vrsto podčrtanih besed, kot kažeta primera.

Moja mlajša sestra zna že lepo pozdraviti.

Kako? _____ načinovni prislov _____

Jutri bo lepo vreme.

Kakšno? _____ lastnostni pridevnik _____

a) Med čistilno akcijo so doma ostali le tisti, ki jim ni mar za domači kraj.

Če ne bi imel doma, bi se moral znajti kako drugače.

b) V gostilni Kovač v Goriških brdih smo jedli odlično kosilo.

Znani pevec se je na naši šoli počutil odlično, zato je novoletni koncert podaljšal za celo uro.

c) Zelo dobro se še spominjam, kako smo se lani zabavali na šolskem izletu.

Lansko leto je bilo nenavadno toplo.

č) Takšno vreme se bo nadaljevalo tudi jutri.

Prebudili so se v sončno jutro.

d) Veselim se jeseni.

Vidimo se jeseni.

12. Podčrtaj ustrezni zapis.

- a) Učitelj ga je opozoril *na to/nato* pomanjkljivost.
- b) Dedek je globoko vdihnil, takoj *na to/nato* pa dejal, da že diši po snegu.
- c) *Po tem/Potem* dogodku je spremenila svoje mnenje.
- č) *Po zimi/Pozimi* pa rožice ne cveto, poje ljudska pesem.
- d) *Po zimi/Pozimi* pride v naše kraje pomlad.
- e) Tvoje denarnice ni *med tem/medtem*, kar sem našel.
- f) Ti pojdi počivat, jaz pa bom *med tem/medtem* skuhala dobro kosilo.

Ali so vse podčrtane besede prislovi? _____

Kako pišemo prislove: z eno besedo ali z več besedami? _____

13. Dopolni pregovore z ustreznim prislovom.

- a) Kdor poje, _____ ne misli.
- b) Jabolko ne pade _____ od drevesa.
- c) Po toči zvoniti je _____
- č) Eno jabolko na dan prežene zdravnika _____
- d) Ne odlašaj na _____, kar lahko storiš _____

Razloži, kaj pomenijo pregovori.

V katerih primerih bi te pregovore lahko nekomu izrekli?

14. V podčrtanih delih povedi pobarvaj prislove.

- a) Šel je ven iz gradu.
- b) Vitez je dal ven meč.
- c) Pogledal je nazaj proti svoji izvoljenki.
- č) Šel bom noter v grad.
- d) Stran bom spravil vse, ki nama ne želijo dobro.

Izboljšaj zgornje povedi. Podčrtane dele povedi nadomesti z ustreznimi glagoli, kot kaže primer.

Šel je ven iz gradu. Odšel je iz gradu. _____

15. Kaj pomenijo spodnji prislovi? Lahko si pomagaš s *Slovarjem slovenskega knjižnega jezika*.

- a) davi _____
- b) drevi _____
- c) sinoči _____
- č) osorej _____
- d) zdoma _____

16. Prelistaj samostojni delovni zvezek od str. 71 do 78. Razmisli o svojem znanju in dopolni.

V tej učni enoti sem se naučil/-a veliko novega, in sicer: _____

Obvladam: _____

Utrditi moram še: _____

Kako je danes lepo!

Včeraj je bilo pa še lepše!
A je *lepše* prislov
ali pridevnik?

ALI VEŠ?

Slovo v več slovanskih jezikih pomeni beseda. Izraz *prislov* torej dobesedno pomeni „pri besedi“. V angleščini in nekaterih drugih jezikih prislov imenujejo *adverb*, kar pomeni „ob glagolu“.

Z ZNANJEM NAD OBLAKE

1. Preberi besedilo.

Velenje

Velenje leži na nadmorski višini 396 m. Obkroženo je z griči Šaleške doline, s Kamniško-Savinjskimi Alpami na zahodu in Pohorjem na vzhodu. Osrednji del mesta predstavlja dolinski del ob reki Paki. Od Ljubljane je Velenje oddaljeno 85 kilometrov. Po številu prebivalcev je šesto največje mesto v Sloveniji.

Območje današnjega Velenja je bilo prvič omenjeno leta 1250, trg Velenje pa se v zgodovinskih dokumentih prvič omenja leta 1264. V 16. stoletju je Šaleška dolina postala pomembno središče protestantskega življenja v štajerski deželi. Največja pridobitev tega časa je bila šola, ki so jo v Velenju ustanovili protestantje. Leta 1801 je v Velenju izbruhnil velik požar, ki je upepelil celotni trg, skupaj s cerkvijo svete Marije. Velenje je v tem obdobju predstavljalo le majhen trg. Leta 1889 je imelo le 364 prebivalcev. Predvsem po letu 1950 se je ob povečanih zahtevah po premogu Velenje začelo razvijati v sodobno mesto.

Velenje je najmlajše slovensko mesto. Razčlenjeno je na več mestnih četrti, središče pa predstavlja osrednji mestni trg. Velenje velja tudi za vrtno mesto, saj v njem prevladujejo svetla, sončna stanovanja oz. hiše sredi zelenja. Gradnja svetlih, sončnih hiš oz. blokov je bila načrtna, saj je veliko prebivalcev zaposlenih v rudniku.

Velenje je znano tudi po premogovniku, ki že vse od leta 1875 pomeni jedro razvoja Velenjske kotline. Sprva so v rudniku delali tudi otroci, predvsem fantje, stari 10 ali več let. Zaradi intenzivnega izkopavanja so nastala kar tri jezera, in sicer Družmirsko, Velenjsko in Škalsko jezero. Jezera so posledica ugrezanja tal, ki ga povzroča izkopavanje premoga.

Vsako leto septembra je v Velenju organiziran Pikin festival, ki je največja otroška prireditev v Sloveniji.

(Prirejeno po: <http://www.velenje.si/o-velenju/predstavitev>)

protestantje – pripadniki protestantske vere, ki je ena od vej krščanstva

2. Kje je bilo objavljeno izhodiščno besedilo? _____

3. Kaj izveš iz posameznega odstavka? Napiši ključno besedo oz. besedno zvezo za posamezni odstavek.

1. odstavek: _____

2. odstavek: _____

3. odstavek: _____

4. odstavek: _____

5. odstavek: _____

4. **Odgovori na vprašanja.**

a) Koliko kilometrov je od Velenja do Ljubljane?

b) Katerega leta je bil prvič omenjen trg Velenje?

c) Katere posledice je pustil požar leta 1801?

č) Kdaj se je Velenje začelo spreminjati v sodobno mesto?

d) Zakaj je v Velenju veliko svetlih in sončnih stanovanj?

e) Kaj se je zgodilo zaradi intenzivnega izkopavanja premoga?

f) Po čem poznajo Velenje tudi otroci iz drugih krajev?

5. **Iz 3. odstavka izhodiščnega besedila izpiši:**

a) nadpomenko za besedo *Velenje*: _____

b) podpomenke za besedo *zgradba*: _____

c) sopomenko za besedo *mного*: _____

6. **V povedi podčrtaj samostalnike.**

Sprva so v rudniku delali tudi fantje, stari 10 ali več let.

Podčrtane samostalnike razvrsti glede na to, kaj poimenujejo.

bitje: _____

stvar: _____

pojem: _____

V času zaprtja vzgojnih izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje ohranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

7. Iz zadnjega odstavka izhodiščnega besedila izpiši samostalnike v uporabljeni obliki. Določi jim spol, število in sklon.

SAMOSTALNIK	SPOL	ŠTEVILO	SKLON

8. Preberi poved.

Zaradi izkopavanja premoga se tla ugrezajo.

Podčrtaj edninski samostalnik in mu določi sklon.

Podčrtaj množinski samostalnik in mu določi sklon.

9. Podčrtane samostalnike nadomesti z ustreznim zaimkom. Pazi na besedni red.

a) Leta 1889 je imelo Velenje le 364 prebivalcev, danes ima skoraj 27.000 prebivalcev.

b) Največja pridobitev tega časa je bila šola. Šolo so ustanovili protestantje.

c) Mesto Velenje velja za vrtno mesto. V mestu prevladujejo svetla in sončna stanovanja.

č) Otroci poznajo Velenje. Veliko otrok gre vsako leto na Pikin festival.

10. Osebnе zaimke iz 9. naloge prepіši v preglednico in jo dopolni.

OSEBNI ZAIMEK	OSEBA	ŠTEVILO	SKLON

11. V odlomku iz izhodiščnega besedila poišči lastnostne in vrstne pridevnike. Izpiši jih.

Območje današnjega Velenja je bilo prvič omenjeno leta 1250, trg Velenje pa se v zgodovinskih dokumentih prvič omenja leta 1264. V 16. stoletju je Šaleška dolina postala pomembno središče protestantskega življenja v štajerski deželi. Največja pridobitev tega časa je bila šola, ki so jo v Velenju ustanovili protestantje.

lastnostni pridevniki: _____

vrstni pridevniki: _____

12. Preberi povedi.

Po številu prebivalcev je šesto največje mesto v Sloveniji.
Leta 1801 je v Velenju izbruhnil velik požar.

Izpiši pridevnika. _____

Določi jima stopnjo. _____

13. Stopnjuh pridevnika *majhen* in *sončen*.

Presežnika uporabi v smiselnih povedih.

14. Iz samostalnika *Marija* v besedni zvezi *cerkev Marije* tvori svojilni pridevnik.

_____ cerkev

15. Iz samostalnikov v oklepaju tvori pridevnike. Pazi na ustrezno začetnico.

- a) _____ (protestant) šola
- b) _____ (sonce) stanovanje
- c) _____ (mesto) trg
- č) _____ (požar) varnost
- d) _____ (Velenje) župan
- e) _____ (otrok) prireditelj
- f) _____ (Pika) festival

16. V povedih podčrtaj osebne glagolske oblike. Nato dopolni preglednico.

- a) Zaradi intenzivnega izkopavanja so nastala kar tri jezera.
- b) Po številu prebivalcev je Velenje šesto največje mesto v Sloveniji.
- c) Leta 1889 je imelo le 364 prebivalcev.
- č) Septembra bova šla na Pikin festival.

OSEBNA GLAGOLSKA OBLIKA	OSEBA	ŠTEVILO	ČAS

17. Zanimaj glagole. Nove povedi napiši na črto.

- a) V Velenju so organizirali Pikin festival.

- b) V rudniku so delali otroci.

- c) Odpravil se bom na sprehod okoli jezera.

- č) Letos organiziramo dva festivala.

18. Povedi postavi v preteklik in prihodnjik.

Po številu prebivalcev je Velenje šesto največje mesto v Sloveniji.

Vsako leto organizirajo otroški festival.

19. V povedih podčrtaj neosebne glagolske oblike in jih poimenuj.

a) Po letu 1950 se je Velenje začelo spreminjati v sodobno mesto.

b) Sprva so v rudnik hodili delat tudi otroci.

c) Želim obiskati največji otroški festival v Sloveniji.

20. Popravi napake in napiši pravilne povedi.

a) Navsezgodaj zjutraj bova šla tečt.

b) Vsak dan moram trenirat najmanj dve uri.

c) Anja hoče na vsak način it k teti v Velenje.

č) Kaj si mi hotela reč?

21. Iz prvega odstavka izhodiščnega besedila izpiši vrstilni števnik.

22. V povedi sta uporabljena dva števnik. Podčrtaj ju.

Leta 1889 je imelo le 364 prebivalcev.

Števnika napiši z besedo in jima določi vrsto.

23. Poved prepisi tako, da bo števnik v njej napisan s številko.

V šestnajstem stoletju je bila Šaleška dolina pomembno središče protestantskega življenja.

24. Vprašaj se po podčrtanih besedah.

- a) Nekoč so v rudniku delali tudi otroci.
- b) Fantje so radi ostajali doma.
- c) Noro smo se zabavali na Pikinem festivalu.

Izberi.

- a) Podčrtane besede so samostalniki.
- b) Podčrtane besede so pridevniki.
- c) Podčrtane besede so prislovi.

25. Pojasni razliko med podčrtanima besedama.

Požar se je hitro razširil. V tem trenutku bi res rabili hitro pomoč.

26. Prislovom pripiši protipomenko.

- a) tam _____
- b) nikoli _____
- c) slabo _____
- č) poceni _____

27. Iz povedi izpiši samostalnik, glagol, prislov, pridevnik in števnik.

Jeseni organizirajo dva otroška festivala.

samostalnik: _____

glagol: _____

prislov: _____

pridevnik: _____

števnik: _____

V času zaprtja Vojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

V času zaprtja vzgojno-izobraževalnih ustanov zaradi koronavirusa je fotokopiranje, tiskanje oz. shranitev elektronske oblike tega gradiva izjemoma dovoljeno.

Viri

- Str. 11:** *Vesoljček*, povzeto in prirejeno po <http://www.kolosej.si/filmi/film/et/> (dostop 9. 1. 2016).
Str. 20: *Kaj pa tebe žuli*, prirejeno po *Pil*, št. 1, 2013, str. 76–77.
Str. 27: *Albert Einstein*, prirejeno po James P. Raffini: *150 vaj za povečanje notranje motivacije pri učencih*. Ljubljana: Educy, 2003.
Str. 27: *Charlie Chaplin*, prirejeno po James P. Raffini: *150 vaj za povečanje notranje motivacije pri učencih*. Ljubljana: Educy, 2003.
Str. 36: *Sladkor*, povzeto in prirejeno po <https://sl.wikipedia.org/wiki/Sladkor> (dostop 9. 1. 2016).
Str. 46: *Kolesarjenje po Porečanki*, povzeto in prirejeno po <http://www.potnik.si/pareznana---kolesarjenje-po-stari-zeleznici.html> (dostop 22. 10. 2014).
Str. 58: *odlomek*, prirejeno po Matija Turk: *S kolesom čez alpske prelake*. <http://www.gore-ljudje.net/novosti/98164/> (dostop 15. 12. 2015).
Str. 62: *Veliki podvig neustrašnega Felixa*, povzeto in prirejeno po <http://www.dnevnik.si/magazin/aktualno/1042557307> (dostop 4. 11. 2014).
Str. 72: *Vreme*, priredil Brane Gregorčič po *Velika otroška enciklopedija za vedoželjne*. Ljubljana: Prešernova družba, 2009.
Str. 79: *Velenje*, prirejeno po <http://www.velenje.si/o-velenju/predstavitev> (dostop 9. 1. 2016).

Seznam slikovnega gradiva

Str. 6: Sunita Williams (Nasa), **str. 18:** zemljevid (Boštjan Brecelj/Založba Rokus Klett), **str. 30:** čokolada (avs/Shutterstock), **str. 30:** kakavova zrna (Valentyn Volkov/Shutterstock), **str. 30:** plod kakavovca (tristan tan/Shutterstock), **str. 30:** kakavovec (sursad/Shutterstock), **str. 40:** snežne razmere na cesti (Igumnova Irina/Shutterstock), **str. 44:** tasmanski vrag (Shaun Robinson/Shutterstock), **str. 46:** kolesarja (Simon Meglič/www.potnik.si), **str. 46:** Završje (Simon Meglič/www.potnik.si), **str. 46:** kamnita klop (Simon Meglič/www.potnik.si), **str. 46:** zemljevid (Boštjan Brecelj/Založba Rokus Klett, Rainer Lesniewski/Shutterstock), **str. 62:** Felix Baumgartner (Ian Walton/gettyimages), **str. 72:** dež (bikeriderlondon/Shutterstock), **str. 72:** toča (Andrzej Sliwinski/Shutterstock), **str. 72:** satelitska slika oblaknosti (Agencija RS za okolje).

Založba se je trudila poiskati vse lastnike avtorskih pravic. Če v katerem primeru lastnik ni naveden oziroma je naveden napačni lastnik, bomo to z veseljem uredili in popravili.

Vesna Kumer, Črt Močivnik, dr. Mojca Smolej, Tomaž Koncilija

Slovenščina v oblaku

Samostojni delovni zvezek za slovenščino v 6. razredu osnovne šole

VRSTE BESED

Direktor produkcije: Klemen Fedran

Izdala in založila: Založba Rokus Klett, d. o. o.

Za založbo: Maruša Dejak

Oblikovanje naslovnice: Urška Dolenc

Oblikovanje notranjosti: Urška Dolenc

Prelom: Boštjan Brecelj

Tisk: Birograf, d. o. o.

Prva izdaja: 4. ponatis

Naklada: 6.000 izvodov

Ljubljana 2020